

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/5/2013
Identifikačné číslo spisu:	7011201101
Dátum vydania rozhodnutia:	09.04.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Ida Hanzelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:7011201101.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Idy Hanzelovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jarmily Urbancovej v právnej veci žalobkyne S. L., bytom D., zast. Advokátom JUDr. Dušan Antol, AK so sídlom Zbrojničná ul. č. 12, Košice, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, v konaní o preskúmanie rozhodnutia žalovanej zo dňa 28. novembra 2011 č. 57646 - 2/2011 - BA, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/185/2011 - 29 zo dňa 8. novembra 2011, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 6S/185/2011 - 29 zo dňa 8. novembra 2012 p o t v r d z u j e.

Žalobkyni priznáva právo na náhradu trov odvolacieho konania v sume 165,56 Eur, ktorú je p o v i n n á zaplatiť žalovaná advokátovi JUDr. Dušanovi Antolovi do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.

Odôvodnenie

Rozsudkom krajského súdu bolo zrušené rozhodnutie žalovanej z 28.11.2011 č. 57646-2/2011 - BA ako aj rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava zo dňa 08.09.2011 č. 7309-24/2011 - RV a vec bola vrátená žalovanej na ďalšie konanie. Predmetnými rozhodnutiami (ako celok pozostávajúci z prvostupňového rozhodnutia a rozhodnutia odvolacieho orgánu) žalovaná rozhodla, že žalobkyňa nemá nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku choroby z povolania, ktorú mala zistenú dňa 13. augusta 2002, na základe lekárskeho posudku o sťažení spoločenského uplatnenia vydaného dňa 23. mája 2005 a žiadosti o priznanie náhrady za sťaženie

Krajský súd na základe predloženého spisového materiálu konštatoval skutkový stav, ktorý v zásade nie je medzi účastníkmi sporný, sporné je právne hodnotenie včasnosti žiadosti o priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. V danom prípade žalobkyňa si svoj nárok na dávku sťaženia spoločenského uplatnenia uplatnila na Okresnom súde v Rožňave žalobou zo dňa 17.05.2004, ktorá bola doručená Okresnému súdu v Rožňave 27.05.2004, a v ktorej uviedla, že žiada doplatiť náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Túto žalobu doplnila písomným podaním, ktoré bolo doručené Okresnému súdu v Rožňave 01.06.2005 a v ňom uviedla, že pripája posudok sťaženia spoločenského

uplatnenia z 23.05.2005 vystavených Fakultnou nemocnicou s poliklinikou, Trieda SNP č. 1, Košice. Okresný súd vo veci vykonal aj znalecké dokazovanie znalcom Jesseniova lekárska fakulta Univerzity Komenského Martin číslo 487/2007 AIII/1, v ktorom znalec zaujal stanovisko aj k náhrade za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia.

Okresný súd v Rožňave vo veci 6C/73/2004 rozhodol rozsudkom zo dňa 28.04.2005 Krajský súd v Košiciach ako odvolací uznesením zo dňa 31.05.2006 číslo konania 2Co/371/2005 - 59 rozsudok Okresného súdu zrušil a v odôvodnení uznesenia uviedol, že nárok žalobkyne na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia vznikol po 01.01.2004. Bol uplatnený tiež po 01.01.2004, t.j. 27.05.2004, a preto nevznikli pochybnosti o tom, že rozhodnutie o tomto nároku vzniknutého v súvislosti s chorobou z povolania - sťaženie spoločenského uplatnenia je v právomoci sociálnej poisťovne, pokiaľ ide o priznanie základnej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Na základe toho potom Okresný súd v Rožňave uznesením z 12.10.2010 č. k. 6C/73/2004 - 241 podľa § 104 ods. 1 O.s.p. zastavil konanie o priznaní základnej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia s tým, že po právoplatnosti uznesenia vec postúpil Sociálnej poisťovni, pobočka Košice a sociálna poisťovňa ako prvostupňový správny orgán až na základe tohto právoplatného uznesenia začala vo veci ďalej konať.

Podľa názoru súdu, tak ako už bolo uvedené, ak z ustanovení § 104 ods. 1 O.s.p. je uvedené, že vec, ktorá nespadá do právomoci súdov, alebo, ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu, ale právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované, tak aj v danom prípade, i keď je pravdou, že okresný súd konanie o nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia odstúpil príslušnému správne orgánu po niekoľkých rokoch, účinky spojené s podaním návrhu, ktorý bol zaslaný nesprávne okresnému súdu, zostali v danom prípade zachované. Sociálna poisťovňa mala povinnosť už iba vyzvať žalobkyňu, aby takáto žiadosť bola podaná na príslušnom tlačíve, ale to neznamena, že konanie o nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia bolo podané až vtedy, keď so žalobkyňou bola spísaná žiadosť na príslušnom tlačíve, t. j. 10.03.2011.

Na základe uvedených skutočností nie je správny právny záver sociálnej poisťovne, pobočka Rožňava, ani samotnej žalovanej, že nárok žalobkyne podľa § 114 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. je premlčaný, lebo žiadosť o priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia si žalobkyňa uplatnila 10.03.2011, pričom k ustáleniu zdravotného stavu na účely tohto nároku došlo 23.05.2005 a trojročná premlčacia lehota uplynula 23.05.2008. Taktiež nie je správny záver žalovanej, že žalobkyňa si pri uplatňovaní nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zo dňa 10.03.2011 nežiadala priznať nárok zo znaleckého posudku č. 487/2007/AIII/1, lebo žalobkyňa už v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu správneho orgánu poukázala na to, že sociálna poisťovňa nebrala do úvahy to, že si uplatnila náhradu z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia na Okresnom súde v Rožňave v konaní 6S/73/2004 a taktiež je to uvedené aj v zápisnici z ústneho pojednávania zo dňa 28.10.2011, kde právny zástupca žalobkyne poukázal na to, že vo veci Okresného súdu v Rožňave, sp. zn. 6C/73/2004 bol vypracovaný znalecký posudok aj ohľadne náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, kde bol stanovený súčet bodov po navýšení na 1500.

Naviac, ak by si sociálna poisťovňa ako správny orgán dôsledne prečítala odôvodnenia uznesenia súdu o postúpení veci, bola by zistila, aké dokazovanie vo veci súd vykonal a mohla si v prípade potreby tieto dôkazy zadovážiť.

Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná odvolanie, pretože nesúhlasí s právnym názorom súdu čo sa týka premlčania nároku na výplatu dávky sťaženia spoločenského uplatnenia pre žalobkyňu. Žalovaná v dôvodoch odvolania uviedla:

„V zmysle § 109 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) nárok na úrazovú dávku vzniká odo dňa splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom, ak tento zákon neustanovuje inak. Na základe uvedeného, žalobkyňa, ktorej vznikla choroba z povolania, vzniká nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia dňom splnenia podmienok ustanovených v § 99 zákona.

Podľa § 109 ods. 2 zákona nárok na výplatu dávky vzniká splnením podmienok ustanovených týmto

zákonem na vznik nároku na dávku, splnením podmienok nároku na jej výplatu a podaním žiadosti o priznanie alebo vyplácanie dávky. Z uvedeného vyplýva skutočnosť, že ak má byť žalobkyni náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, na ktorú jej vznikol nárok podľa § 109 ods. 1 zákona, zároveň aj vyplatená, žalobkyňa musí o jej výplatu požiadať sociálnu poisťovňu, a to podľa § 184 ods. 1 a 5 zákona na tlačive určenom sociálnou poisťovňou. Zároveň žalobkyňa ako žiadateľka o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia povinná, podľa uvedeného ustanovenia zákona, preukázať skutočnosť rozhodujúcu na nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a nárok na jej výplatu spôsobom určeným sociálnou poisťovňou.

V zmysle § 184 ods. 1 zákona sa na základe písomnej žiadosti fyzickej osoby, ktorá si uplatnila nárok na dávku a nárok na výplatu dávky, začína dávkové konanie. V zmysle § 185 ods. 3 zákona sa deň, keď fyzická osoba (poškodená) prvýkrát požiadala príslušnú organizačnú zložku sociálnej poisťovne o spísanie žiadosti o priznanie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, považuje za deň uplatnenia nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia. Z uvedeného vyplýva skutočnosť, že dňom uplatnenia nároku na úrazovú dávku, t. j. dňom spísania žiadosti o priznanie úrazovej dávky, začína dávkové konanie sociálnej poisťovni. Fyzická osoba ako poškodená je v zmysle uvedených zákonných ustanovení povinná v prípade, ak jej vznikol nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia k, uplatniť tento nárok spísaním žiadosti pred príslušnou organizačnou zložkou sociálnej poisťovne.

Podľa § 114 ods. 1 zákona nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili.

Žalobkyňa si mohol po prvýkrát uplatniť nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia dňa 23. mája 2005. Žalobkyňa si nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia uplatnená v sociálnej poisťovni, pobočka Rožňava, dňa 10. marca 2011 takže 3 roky odo dňa, za ktorý dávka patrila, ustanovené v § 114 ods. 1, už uplynuli.

Zavedenie premlčacej lehoty v praxi znamená, že pri „oneskorenom“ uplatnení nároku na dávku je možné dávku spätne vyplatiť aj za obdobie dlhšie ako 3 roky odo dňa vzniku nároku na dávku, ak niektorá zo strán nenamietne premlčanie nároku na výplatu dávky.

Podmienky premlčania nároku na výplatu úrazovej dávky nie sú totožné s podmienkami premlčania nároku na náhradu škody. Pri náhrade škody platí podľa zák. č. 40/1964 Zb. - Občiansky zákonník subjektívna premlčacia lehota, ktorá začína plynúť, odkedy sa poškodený dozvedel o škode a kto zaň zodpovedá. Začiatok plynutia premlčacej doby mohol byť aj s väčším časovým odstupom od vzniku škody.

Pri dávkach sociálneho poistenia v § 114 zákona nie je zakotvená subjektívna premlčacia lehota. Zákon upravuje premlčanie len vo vzťahu k výplate dávky. Podľa § 114 ods. 1 zákona nárok na výplatu dávky alebo jej časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý dávka alebo jej časť patrili. Do uplynutia tejto premlčacej doby sa nepočíta doba konania o dávke (§ 114 ods. 2 zákona).

Žalovaná sa nestotožňuje s právnym názorom súdu, že účinky spojené s podaním návrhu, ktorý bol zaslaný nesprávne okresnému súdu, zostali v danom prípade zachované.

Konanie vo veciach sociálneho poistenia je samostatným konaním upraveným v zákone o sociálnom poistení a z toho dôvodu premlčacia lehota podľa § 114 ods. 2 zákona neplynie len počas doby konania o dávke pred orgánom oprávneným rozhodovať v týchto veciach (§ 172 ods. 2 zákona).“

Žalobkyňa žiadala prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Poukázala na zachovanie právnych účinkov podanej žaloby aj po zastavení konania na súde a postúpení veci podľa § 104 OSP. Navrhovateľka považuje namietanie premlčania uplatneného nároku zo strany správneho orgánu za rozporné s dobrými mravmi, pretože si svoje právo uplatnila včas, na súde, a nie u príslušného orgánu poisťovne. Žalovaná v iných obdobných prípadoch neuplatnila námietku premlčania. Považuje za dôvodné, aby aj v správnom konaní bolo dbané na zachovanie zásady v rovnakých veciach rozhodnúť rovnako. Žalobkyňa tvrdí, že po podaní žaloby na všeobecnom súde v konaní riadne pokračuje aj o uspokojenie nároku v správnom konaní, premlčacia doba nezačala znova plynúť, ale jej plynutie je naďalej prerušené až do právoplatného skončenia tohto správneho konania. Podľa žalobkyne zo strany správneho orgánu ide o nerešpektovanie rozhodnutia súdu, ktorý jej vec na vybavenie postúpil, žalovaný bol povinný rešpektovať rozhodnutie o postúpení veci a túto posúdiť aj bez žiadosti poškodenej. Správny orgán nemohol svojim jednostranným úkonom v rozhodovacej činnosti meniť výrok právoplatného rozhodnutia súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „odvolací súd“ alebo „najvyšší súd“), ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal rozsudok krajského súdu na základe odvolania, ktoré bolo podané subjektom na to oprávneným (§ 201 O.s.p.), v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), ktoré spĺňa náležitosti vyžadované zákonom (§ 205 ods. 1 O.s.p.) a smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je takýto opravný prostriedok prípustný (§ 250ja ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta druhá O.s.p.). Najvyšší súd na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, pretože v tom nevidel rozpor s verejným záujmom, nepovažoval to za potrebné a dokazovanie nevykonával (§ 250ja ods. 2 O.s.p.).

Najvyšší súd, ako súd odvolací, po preskúmaní napadnutého rozsudku v rozsahu a z dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné. Najvyšší súd preto rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny (§ 219 ods. 1 v spojení s § 250ja ods. 3 vetou druhou O.s.p.) rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil na mieste a v čase oznámenom na úradnej tabuli najvyššieho súdu a na internetovej stránke www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku krajského súdu, ktoré si osvojuje ako svoje vlastné tak, ako ho uviedol krajský súd na str. 4 - 9 svojho rozsudku a ako ho najvyšší súd cituje aj v tomto rozhodnutí. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia v nadväznosti na dôvody žaloby uvádza odvolací súd nasledovné :

Podľa § 104 ods. 1 OSP, ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak vec nespadá do právomoci súdov alebo ak má predchádzať iné konanie, súd postúpi vec po právoplatnosti uznesenia o zastavení konania príslušnému orgánu., právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú pritom zachované.

V danom prípade bolo konanie pre nedostatok právomoci súdu konať a rozhodnúť o nároku navrhovateľky na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 99 zák. č. 461/2003 Z.z.) Okresným súdom v Rožňave zastavené a súd rozhodol o postúpení veci príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne v Rožňave uznesením 6C/73/2004 - 241 v spojitosti s uznesením 6C/73/2004 - 246 právoplatným 30.11.2010. Odvolací súd z vyjadrenia OS Rožňava zistil, že okrem uznesenia súdu nebol príslušnej pobočke postúpený spisový materiál vzťahujúci sa k veci, nebol teda doručený spis súdu, v ktorom boli od roku 2004 do roku 2010 zhromažďované podklady pre rozhodnutie o uplatnenom nároku. Z uznesenia súdu o postúpení veci však vyplýva, že okresný súd konal s pobočkou SP - v Rožňave ako s vedľajším účastníkom. Prebiehajúce konanie pred okresným súdom bolo teda pobočke odporkyne známe. Z uvedeného možno potom vyvodiť, že odporkyni, resp. pobočke, boli známe aj vyžiadané podklady a dôkazy príslušných inštitúcií povolaných posúdiť bodové hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia.

Je všeobecne známou skutočnosťou, že v súvislosti so zmenou právneho inštitútu náhrady škody podľa Zákonníka práce na úrazové dávky podľa § 99 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení dochádzalo v mnohých prípadoch k zastaveniu začatých súdnych konaní a k postúpeniu vecí do právomoci SP a jej pobočiek, tak ako je tomu aj v danom prípade. Odvolací súd pripomína, že nejasnosť legislatívnej úpravy vyvolala viaceré konania o určenie právomoci podľa § 8a OSP pre negatívny kompetenčný konflikt súdov a Sociálnej poisťovne, ako aj vydanie spoločného stanoviska občianskoprávneho a správneho kolégia NS SR pre určenie právomoci súdov a SP konať a rozhodovať vo veciach úrazovej renty a náhrady za bolesť a sťaženie spoločenské uplatnenia (úrazové dávky) po 01.01.2004.

Odvolací súd je toho názoru, že pokiaľ bola odporkyni (v prvom stupni pobočke) postúpená súdom vec podľa § 104 ods. 1 OSP, ako vec patriaca do právomoci SP, a nedostatok právomoci nenamietala (napr. aj návrhom podľa § 8a OSP na najvyšší súd - kompetenčný konflikt a najvyšší súd nerozhodol o kompetenčnom konflikte inak), je povinná sa riadiť celým znením ustanovenia § 104 OSP, teda aj znením druhej vety tohto ustanovenia za bodkočiarkou, podľa ktorej „právne účinky spojené s podaním návrhu zostávajú pritom zachované“. Odporkyňa je preto povinná vychádzať z premisy, že nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia bol navrhovateľkou uplatnený na súde žalobou doručenu

27.05.2004. Iný právny názor odporkyne vyslovený v preskúmanom rozhodnutí ako aj v odvolaní proti rozsudku súdu nie je v súlade so zákonom. Pokiaľ je odporkyňa toho názoru, že doba konania o dávke sa nezapočítava do plynutia premľacej lehoty na výplatu dávky, avšak len počas konania o dávke pred orgánom oprávneným rozhodovať v týchto veciach (§172 ods. 2 OSP), je názor odporkyne mylný práve so zreteľom na ustanovenie § 104 ods. 1 OSP, pretože počas konania na súde premľacia lehota neplynula. Odvolací súd len opakovane poznamenáva, že príslušná pobočka SR bola vedľajším účastníkom súdneho konania.

Pokiaľ odporkyňa v odvolaní dôvodí tou skutočnosťou, že navrhovateľka uplatnila nárok na výplatu náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia až žiadosťou spísanou na príslušnom tlačive určenom Sociálnou poisťovňou (§ 184 ods. 1 a 5 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení), až 10.03.2011, hoci tak mohla učiniť už 23.05.2005, odvolací súd konštatuje, že ak súd vysloví nedostatok svojej právomoci a vec postúpi príslušnému orgánu, nemožno považovať len skutočnosť, že návrh nebol spísaný na príslušnej organizačnej zložke poisťovne alebo len formálny dôvod nepodania návrhu na tlačive určenom poisťovňou za legálny dôvod pre popretie právnych účinkov podania návrhu na súde.

Záverom odvolací súd k celému priebehu konania konštatuje, že na priedťahoch v konaní majú svoj podiel obe sporové strany, ale aj Okresný súd v Rožňave. V predmetnej veci samotná navrhovateľka, resp. jej právny zástupca, neboli dostatočne obozretní pri podaní žaloby na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia po 01.01.2004. Okresný súd, ktorý vo veci konal a rozhodol za účasti vedľajšieho účastníka - príslušnej pobočky SP - , na základe uznesenia krajského súdu z 31.05.2006 len so značným časovým oneskorením až 12.10.2010 rozhodol o zastavení konania a postúpení veci, pričom spisový materiál odporkyni (pobočke) vo vzťahu k postúpenej veci doposiaľ nezaslal. Odporkyňa netvrdí, že by spisový materiál v postúpenej veci žiadala. Zo spisu odporkyne vyplývajúci postoj k podanej žiadosti svedčí viac o využití priedťahov v konaní, ako o vecnom posúdení výšky nároku na základe všetkých v konaní dostupných dôkazov.

Podľa § 250k ods. 1 OSP odvolací súd priznal navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania za jeden úkon právnej pomoci spočívajúci v podaní vyjadrenia k odvolaniu odporkyne, a to v sume 130,16 Eur + paušál v sume 7,81 Eur + 20% DPH v sume 27,59 Eur, spolu 165,56 Eur.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.